

175. Väte kyrka

Pl. 31

Litteratur: F vid 271 B, W 79.

Gravsten med majuskeltext och en kort, sekundär runinskrift. Stenen ligger i norra delen av koret som den mellersta av de tre gravhällarna mellan altarestaden och korbänken.

Gravhällen har varit känd redan för C. G. Hilfelings och är registrerad av G. Lindström i Anteckningar om Gotlands medeltid 2 (1895) med nr 116. De oansenliga runorna innanför stenens skriftband observerades först av Alfred Edle. Denne meddelade sin iakttagelse till O. v. Friesen, som 1936 företog den första granskningen. E. Wessén redovisar den 1944.

Grå kalksten med skiftning i rödbrunt. Svagt trapetsoid form. Längd 2,18 m, bredd 0,89 – 0,85 m. Majuskelinskriften längs kanterna är synnerligen välformad och korset i mittfältet praktfullt. Majuskelinskriften lyder: + HIC : REQVIESCIT : OLAVVS : DE : YRTV : QVI : OBIIT : ANNO ... M.CC.XC.III : PRIDIE : KALS : MARCII [överstruket och ersatt med ett FEbr nedanför]: CV ... ANIMA : REQVIESCAT : IN : PACE : AMEN. Runinskriften är inristad med kniv i mittfältet, omedelbart under majuskelinskriftens början. Den är knappt 20 cm lång med 1,5 cm höga runor.

Inskrift:

hik rekuiescīt ǫ -
 5 10 15

»Hic requiescit O(lavus).»

Till läsningen: Runtecknen är ganska valhant formade. Några av topparna skär skriftbandets inre ramlinje. Runföljden 1–10 är säker. R 11 är övre hälften av en huvudstav, förmodligen kort-**s** som tecken för **c**. Toppen av r. 13 är oklar. Detsamma gäller de båda eventuella bistavarna på 14 **o**. Av r. 15 återstår endast huvudstaven. I mellanrummen mellan orden är det osäkert, om det funnits skiljetecken.

O. v. Friesen har urskilt r. 1–13 och huvudstavarna i r. 14–15; E. Wessén r. 1–9 samt spår av ytterligare två runtecken.

Gravhällen har alltså lagts över Olov från Örter som dött den 31 januari 1294. Ortnamnet är bevarat på gården 2,5 km SV om kyrkan. Från vilken tid runinskriften, som sålunda är en direkt transkription av majuskelinskriftens inledning, stammar är svårt att uttala sig om. Genom att ramlinjen skär runornas huvudstavar skulle man kunna frestas tro, att runinskriften är äldre än majuskelinskriften, men detta är av många skäl orimligt, först och främst på grund av placeringen direkt under majuskeltexten och runristningens improviserade karaktär. Men helt visst är den medeltida.

176. Väte kyrka

Pl. 31

Litteratur: W 82 b.

Gravstensfragment med runinskrift. Det är första gången noterat av E. Wessén 1961 och förvaras i sakristian. Stenens tidigare öden är okända.

Ljusgrå kalksten. Längd 51 cm, bredd 25 cm, tjocklek 10 cm. Runornas höjd 5–6 cm. Gravstenen har haft trapetsoid form. Det bevarade fragmentet förefaller snarast att vara huvudändans vänstra del med in-

skriftens början efter ett inledande kors i översta raden. Den text som inte rymts i runbandet längs stenens kanter har placerats i ett andra konturerat runband innanför huvudändans yttre band.

Inskrift:

+ i namn : gies - ... - pr pa bynir : fa - ...
 5 10 15 20

»I Jesu namn ... böner ...»

Till läsningen: Runorna är välhuggna och tydliga med ensidiga bistavar på **a**, **n**, **m**. Efter **l i** finns intet skiljetecken. **6 g**, **8 e** och **17 y** är tydligt stungna. **9 s** har förlorat tredje ledens nedersta spets i brottet. Av r. 10 återstår endast översta fjärdedelen av en huvudstav; nu finns inga spår av bistav, men en **u**-bistav kan ha avlägsnats i brottskadan. Före **12 p** återstår i brottet högra begränsningen av en huvudstav. Wessén har efter **13 r** felaktigt angivit en punkt som skiljetecken; ett skiljetecken är här väntat men har aldrig funnits. Av r. 23 återstår övre hälften av en huvudstav och 2 cm av en bistav som utgår från huvudstavens topp, snarast **u**; **l**, **r**, **b** är formellt möjliga, knappast **p** med hänsyn till formen på inskriftens övriga **p**-runor. Parallellt med den nedre ramlinjen i det inre runbandet finns en huggen linje av samma längd som runorna; om linjen, som är utan varje antydning till bistav, avsetts som runa är mycket ovisst.

E. Wesséns läsning är densamma som ovanstående utom beträffande ordskillnaden efter **13 r**.

Det är beklagligt att en så liten del av den ursprungliga gravhällen återstår. Den har synbarligen haft en förhållandevis lång inskrift, som icke har varit schablonmässigt avfattad. Tyvärr är inte ens det lilla av texten som återstår i sin helhet tolkbart, eftersom de brutna runföljderna inte är entydiga.

Fragmentet är svårt att tidsbestämma, förmodligen 1300-tal.

177. Väte kyrka

Pl. 36

Litteratur: F 269: 2 (G 177: b), F 269: 3 (G 177: a), F 271 (G 177: c), W 80 (G 177: a), W 81 (G 177: b), W 82 a (G 177: c). P. A. Säve, Reseberättelse 1864 (ATA), s. 291 (G 177: c), Gotland 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 178 (G 177: c); O. v. Friesen, Anteckningar 1936 (UUB; G 177: a, b), s. 7; E. Lagerlöf t. Runverket 18.5.1973 (G 177: d); E. Svärdröm, Runfynd 1973 (i Fornvännen 1974), s. 208 f. (G 177: d).

Äldre avbildning: Svärdröm a. a. (G 177: d).

På fyra platser i kyrkans medeltida väggputs finns runinskrifter ristade (i torr puts). G 177: c har iakttagits redan 1864 av P. A. Säve, men då liksom nu tjockt överstruken med nyare puts. G 177: a och b kom fram då väggarna rengjordes vid kyrkorestaureringen 1927–28. G 177: d upptäcktes 1973 i samband med byggnadsundersökningen för kyrkans publicering i »Sveriges kyrkor».

a. På korets norra vägg, Ö om sakristiedörren, under konsekrationsskorset, 2,35 m ovanför golvet. Inskriftens längd 45 cm, runornas höjd 6 cm.

Inskrift:

· PRPIK : IAKOPR : AF : S - HOMI :

: broþir : iakopr : af : s - homi :
 5 10 15

»Broder Jakob från Isome.»